

Protocol Uitdaging

Kwaliteitskaart

Verantwoordelijke:

Opgesteld door Specialist Begaafdheid

Uitvoering en bijstellen: Intern

begeleider/onderwijskundig teamleider/ specialist
begaafdheid

Datum opstellen: november 2024

Datum laatste evaluatie: januari 2025

Inleiding

In dit protocol beschrijven wij hoe wij leerlingen die extra uitdaging nodig hebben signaleren en welke ondersteuning wij hen bieden op de verschillende ondersteuningsniveau's.

Wij gaan er in ons onderwijs van uit dat voor álle leerlingen geldt dat er naar hun talenten en onderwijsbehoeften gekeken dient te worden en het onderwijs en de omgeving daarop aangepast dienen te worden. Dat levert soms een ware zoektocht op naar het juiste niveau waarop sommige leerlingen tot leren kunnen komen. Dit protocol geeft daar structuur aan.

(Hoog)begaafde leerlingen kenmerken zich door:

Versnelde Cognitieve Ontwikkeling: Deze leerlingen kunnen snel complexe concepten begrijpen en hebben vaak een geavanceerd probleemoplossend vermogen.

Sterke Creatieve Vermogens: Ze tonen vaak een hoge mate van creativiteit en denken vaak buiten de gebaande paden.

Diepe Verkenning van Interesses: Begaafde leerlingen hebben vaak intense interesses in specifieke onderwerpen, wat kan leiden tot een behoefte aan verdiepend leren.

Zelfstandigheid: Ze kunnen zelfstandig werken en hebben mogelijk minder behoefte aan gestructureerde begeleiding, maar hebben soms wel ondersteuning nodig om hun potentieel volledig te benutten.

Voor basiskennis rondom Begaafdheid, Hoogbegaafdheid en uitdaging verwijzen wij naar de themapagina [Talentontwikkeling van het SLO](#) en de digitale leeromgeving voor leerkrachten E-Wise.

Waarom vinden wij dit protocol belangrijk?

Om de leerling met een ontwikkelingsvoorsprong het juiste aanbod te geven is het belangrijk dat:

- Er te allen tijde zicht is op het niveau waarop de leerling functioneert, hoe gemotiveerd het is om te leren en hoe creatief (in denken én in doen) de leerling is. Of er wellicht sprake is van onderpresteren.
- Duidelijk is welke zijnskenmerken dat niveau wellicht beïnvloeden. Welke zijnskenmerken dat zijn wordt weergegeven in onderstaand model van Tessa Kieboom.
- Of prestatie en verwachting (van leerling, ouders én school) ten opzichte van het functioneren van de leerling in evenwicht zijn.
- Of de leerling niet onderpresteert, waardoor het niet leert leren.
- Of de leerling geen hiaten in op de leerlijnen heeft.
- Of ons onderwijs daar voldoende op afgestemd is: uitdagende opdrachten (op niveau van analyseren, evalueren en creëren van Taxonomie van Bloom).
- Welke extra actie en inzet dit van ons als leerkracht/school vraagt, zowel binnen als buiten onze organisatie.

Afb. 1

Uit recent onderzoek (Sgalic, 2024¹) is gebleken dat het onderbuikgevoel ‘we zien de slimme kinderen niet allemaal’ klopt.

Hoewel leerkrachten kinderen met betere prestaties en/of een hoger IQ over het algemeen ook eerder als mogelijk (hoog)begaafd zien, zijn er grote verschillen in signalering van bijvoorbeeld jongens en meisjes, en maakt ook de achtergrond van kinderen duidelijk verschil in de kans om als hoogbegaafd kind gesignaleerd te worden.

¹ <https://scalig.com/ongezien/> 26/09/2024 gedownload, Onderzoek 2024

Zo zijn een lage sociaal economische status en een niet-westerse herkomst van leerlingen factoren die maken dat hoogbegaafdheid bij kinderen minder snel wordt herkend. Veel van deze kinderen worden onderschat en zullen daardoor minder goed passend onderwijs ontvangen.

Er zijn daarnaast ook kinderen die juist worden overschat. Kinderen waarbij (te) hoge verwachtingen bestaan, en die daardoor wellicht vaker op hun tenen moeten lopen. Ook dat maakt passend onderwijs lastig: langdurig te weinig passende uitdaging krijgen kan schadelijk zijn, maar niet de juiste ondersteuning ontvangen omdat onterecht gedacht wordt dat waar je tegenaan loopt wordt veroorzaakt door hoogbegaafdheid kan de voortgang in ontwikkeling van een leerling ernstig belemmeren.

Daar onze school een gemengde populatie heeft is het dus erg belangrijk ons hiervan bewust te zijn en onze screening daarop aan te passen. Naast het goed blijven kijken en luisteren naar leerlingen en ouders, en het volgen van hun voortgang met betrekking tot het beheersen van de lesstof, is het dus noodzakelijk om ook gebruik te maken van objectieve en taal-onafhankelijke signaleringsinstrumenten en een goed, passend aanbod daarop af te stemmen. Op die manier kunnen we er samen voor zorgen dat elke leerling die meer uitdaging nodig heeft gezien wordt. Want passend onderwijs begint met een goede signalering. Zowel bij het goed ondersteunen van leerlingen met een ontwikkelingsachterstand op enig vlak, als bij het bieden van voldoende uitdaging aan makkelijk lerende kinderen.

Montessorionderwijs op de Alphense Montessorischool

Vanuit onze visie op het kind en het onderwijs, met als slogan *“Leer mij het zelf te doen”*, hebben wij een aantal kernwaarden opgesteld. Deze kernwaarden zijn terug te vinden in de wijze waarop wij ons onderwijs hebben georganiseerd:

* Ieder kind leert het zelf te doen:

Vanaf de eerste schooldag wordt de leerling als zelfstandige denker en doener meegenomen in de verantwoording voor en planning van het eigen leerproces. De zorg voor zichzelf, de ander en de omgeving is daarbij de basis. De leerlingen blijven twee (onderbouw) of drie (midden- en bovenbouw) in de groep. Hierdoor leren zij verschillende rollen aannemen binnen de groep en kunnen zij samenwerken op diverse niveaus.

* Ieder kind bereikt zijn/haar eigen top:

Leerlingen werken in eigen tempo en op eigen niveau aan de groepsdoelen. Waar nodig worden doelen aangepast en bijgesteld. Wij streven ernaar dat elke leerling het onderwijsaanbod krijgt dat afgestemd is op de onderwijsbehoeften. Daarbij wordt gekeken naar leerstofinhoud, denkvaardigheid (bewust stellen van hogere orde denkvragen) en executieve vaardigheden naast de zijnskenmerken van de leerling.

* Ieder kind krijgt de ruimte om keuzes te leren maken:

Leerlingen plannen hun eigen dag/weektaak, maken keuzes wat, wanneer, hoe, waar, hoelang en met wie ze willen werken en een taak willen uitvoeren. Mogelijkheden tot creatieve verwerkingen en het bedenken van oplossingen en evaluaties behoren daarbij.

* Ieder kind leert ‘leren voor het leven’:

Onze Kosmische Opvoeding en Kosmisch Onderwijs is dusdanig ingericht dat leerlingen opgroeien tot kritische wereldburgers: zij weten waar zij goed (en soms minder goed) in zijn en wat zij willen, kunnen bewijzen wat zij kunnen en weten, blijven nieuwsgierig en zoeken naar oplossingen. Zij kunnen keuzes maken, weten dat zij in het geheel ertoe doen en dat goede samenwerking daarbij essentieel is. Hoe ons onderwijs “Leren voor het leven” is ingevuld is uitgewerkt in ons [Burgerschapsbeleidsplan](#).

* ‘Wat je aandacht geeft, groeit’:

De uitdagende leeromgeving (binnen de groep en de school) is zo ingericht dat er een juiste balans is tussen het prikkelen van de nieuwsgierigheid en het creëren van een rustige, veilige werkplek voor iedereen. De groepsregels worden met elkaar opgesteld én vastgesteld. De leerkracht observeert de leerlingen en geeft korte lesjes in de kleine groep en daarnaast veel individuele lesjes. Veel aandacht is er voor de wijze van uitvoering van de taak op het eigen niveau. Het bespreken van de executieve vaardigheden van de leerling, de mindset en het leren leren behoort daarbij. Wij maken in onze begeleiding en in lessen gebruik van Breinhelden, growth/fixed mindsettheorie en de theorie van de leerkuil om leerlingen te ondersteunen.

Een goede basis zorgt er zo voor dat alle leerlingen hun talenten al vroeg leren kennen en ontwikkelen.

Uitdaging op de Alphense Montessorischool

Onze standaard aanpak, zoals boven omschreven, biedt ruimte aan kinderen met uiteenlopende onderwijsbehoeften. Er is begeleiding op het gebied van cognitieve problemen, leren leren en executieve vaardigheden. Ook op het gebied van samenwerken (al dan niet met ontwikkelingsgelijken) zijn er binnen de groep of de andere groepen binnen de bouw voldoende peers te vinden. Leerlingen kunnen samenwerken binnen de groep, in de aula of op de gang. Binnen de montessorivisie past het om de uitdaging zoveel als mogelijk binnen de groep of bouw te organiseren. Zo blijven alle leerlingen zich onderdeel van de groep voelen. Waar dat onvoldoende blijkt te zijn nemen wij binnen onze ondersteuningsroute maatregelen. Welke maatregelen dat zijn en waarom we ze nemen, wordt omschreven in een volgend hoofdstuk.

Deskundigheid en organisatie

In het verleden werd de functie van specialist HB ingevuld voor 0,1 fte (4 uur). Onderdeel van deze functie was het begeleiden van leerlingen in kleine groep, gericht op het werken aan verdiepende en verrijkende opdrachten gericht op de training en bewustwording van het zijn, de executieve functies, leren leren, mindset en leerkuil naast het samenwerken met peers. Daarnaast was de HB-specialist beschikbaar voor observaties in de groep, het begeleiden van leerkrachten én het opstellen van beleid. Door het wegvallen van deze specialist is deze functie nu niet ingevuld en ligt de verantwoording tijdelijk bij de intern begeleiders. Voorstel is een nieuwe specialist op te leiden op Master-niveau én per bouw een coördinator op te leiden middels de (gezamenlijk te volgen) opleiding bij DNKRS: <https://www.oo.nl/scholing/specialist-hoogbegaafdheid-in-het-montessorionderwijs/>, of een training via NOVILO.

Zo zorgen wij ervoor dat dit beleid kan worden uitgedragen binnen de diverse bouwen én kan worden bijgesteld en verbeterd. Er zal een keuze gemaakt dienen te worden omtrent de fte/taakuren die hierop kunnen worden ingezet. Gezien de complexiteit van de samenstelling van de populatie, met een groot spreidingsgetal én een grote diversiteit aan culturen en afkomsten, is er een sterke behoefte aan meer kennis, begeleiding en een heldere structuur dan nu geboden wordt.

Op de woensdagochtend wordt er voor leerlingen die met Rekentijgers werken een samenwerkuur georganiseerd. Binnen dit uur werken zij aan hun eigen uitdagingen binnen het vakgebied rekenen en wiskunde én aan het oplossen van een gezamenlijk wiskundig probleem. Dit uur wordt begeleid door een deskundige ouder (wiskundeleraar VO).

Leerlingen kunnen zich kandidaat stellen voor de [Leerlingenraad](#), die sinds schooljaar 2024-2025 actief is. Hierin mogen leerlingen meedenken over schoolzaken en –beleid. Tevens mogen leerlingen zich opgeven voor de [Kinderraad van Alphen aan den Rijn](#). Twee leerlingen van onze school nemen zitting in deze raad, één van hen is kinderburgemeester.

Als school nemen wij jaarlijks deel aan de [Wiskunde Kangoeroewedstrijd](#). Leerlingen die aan de woensdagochtendgroepen deelnemen worden hiervoor individueel opgegeven. De overige leerlingen kunnen zich hiervoor individueel of in duo's aanmelden.

Mijn voorstel is ook mee te doen aan de [Beverwedstrijd](#), een wedstrijd gericht op Informatica en Computational Thinking.

Externe betrokkenheid

Voor vragen rondom het overgangsdossier van de kinderopvang kunnen wij terecht bij Monique Haveman van Mixsupport: monique@mixsupport.nl

Voor vragen rondom het begeleiden van leerlingen en het afstemmen op de juiste onderwijsbehoeften kunnen wij gebruikmaken van de ComPACT-coaches van de grote besturen binnen ons SWV:
Scope: Marion van Hoevelaak: mdn@scopescholen.nl

Morgenwijzer: Fieke Schuilingh: fiekeschuilingh@morgenwijzer.nl

Wij de Venen: Anna Wagemans: a.wagemans@wijdevenen.nl

Bij complexe problematiek, waarbij de zijnskenmerken/kindkenmerken voorliggend zijn en waar thuis ook grote problemen worden ervaren:

Oog voor Thuis: info@oogvoorthuis.nl

Ouders dienen een hulpvraag te hebben.

Bij twijfel aan de capaciteiten van de leerling, het in beeld brengen van het intelligentieprofiel en/of onderwijsbehoeften:

Praktijk4Kids: info@depraktijk4kids.nl

O3 Psychologie: info@schoolpsychologie.nl

Bovenstaande praktijken kunnen ook worden ingeschakeld in samenwerking met Oog voor Thuis.

LeerTrots Begeleiding & Interim, Drs. Sarah Wilson: info@leertrots.nl

CBO Nijmegen, voor specialistisch onderzoek: info@cbo-nijmegen.nl

Voor een recent overzicht van onderzoekers in de regio, kijk op [Kwaliteitsregister Hoogbegaafdheid](#)

Voor hoogbegaafde leerlingen die, ondanks een aangepast aanbod in de school, tijdelijk extra groepsbegeleiding en -ondersteuning nodig hebben zijn er de Delta's van het SWV Rijnstreek. Deze groep voor hoogbegaafde dubbel bijzondere leerlingen is een pilotgroep, gefinancierd met subsidiemiddelen vanuit OC&W. Met het aanbod voor deze leerlingen breiden we het dekkend aanbod in de regio uit en verwachten wij het aantal thuiszitters en risicoleerlingen in de Rijnstreek terug te dringen. Toelating wordt geregeld door het SWV en verloopt volgens dezelfde route als een TLV aanvraag. Heb je een leerling waarvoor deze extra ondersteuning (tijdelijk) passend kan zijn? Neem dan contact op met de onderwijsspecialisten of afdelingsleider Suzanne van Steijn: suzannevansteijn@morgenwijzer.nl

Voor ouders die meer willen weten en/of vragen hebben:

Executieve vaardigheden ook thuis versterken kan met het boek Tips voor Thuis van Breinhelden. Per Breinkracht kun je daar tips aan ouders meegeven.

Oudervereniging voor begaafde leerlingen [Oudervereniging Pharos](#)

Oudervereniging voor leerlingen met een extra onderwijsbehoefte [Oudervereniging Balans](#)

Tijdschrift [Talent](#)

Voor ouders die vragen hebben rondom Passend Onderwijs en de invulling daarvan op onze school en eventueel op een andere school is er het [Oudersteunpunt van SWV Rijnstreek](#)

Voor vragen rondom beleid en afstemming en de laatste inzichten rondom begaafdheid: [Kenniscentrum Hoogbegaafdheid](#). Zij verzorgen ook een nieuwsbrief waarop aangemeld kan worden en geven veel (gratis) webinars.

Signalering

Doel: onderwijsbehoeften en zijnskenmerken van de leerling, de groep én zijn thuisomgeving in kaart brengen, zodat het onderwijs en de opvoeding daarop kunnen worden afgestemd.

Onderbouw:

- Aannamegesprek: vindt plaats zodra de leerling 3 jaar is. Intern begeleider onderbouw heeft zicht op ontwikkeling van leerling die instroomt.
- Overdracht vanuit Kinderopvang (KIJK): ontvangen wij rond 8 weken van tevoren. Opvallendheden uit het dossier worden besproken met leerkracht/ouders/intern begeleider waar nodig.
- Startgesprek leerkracht/ouders: vindt plaats maximaal 6 weken nadat leerling is gestart op school.

Zicht is er dan op de volgende ontwikkelings- en persoonlijkheidsgebieden:

- **Omschrijving van het kind:** Waar wordt het blij van? Waar heeft het ondersteuning nodig? Waar wordt het blij/boos van? Hoe kan school daarin ondersteunen?
- **Zelfredzaamheid:** Is het kind zindelijk? Hoe lang al? Kan het zichzelf aankleden? Neemt het initiatief om zelf taken op zich te pakken?
- **Sociale en emotionele ontwikkeling en persoonlijkheid:** Bij wie sluit het kind zich aan? Bij leeftijdgenoten of juist bij volwassenen? Neemt het initiatief? Is het nieuwsgierig, open, spontaan of juist teruggetrokken? Is het beweeglijk? Kan het met nieuwe situaties omgaan? Heeft het een goed geheugen?
- **Spel- en leerontwikkeling:** Doet het spelvoorstellen? Is het een leider of volger? Houdt het zichzelf en anderen aan de regels? Leert het door oefenen en uitproberen? Gebruikt het fantasiespel? Heeft het diepgaande interesse in een bepaald onderwerp?
- **Ontluikende geletterd- en gecijferdheid en belangstelling daarvoor:** Houdt het van (voor)lezen? Is er aandacht voor letters en cijfers? Kent het wellicht al letter/cijfers? Kan het al kleine woordjes lezen?
- **Motorische ontwikkeling:** verlopen de grove en fijne motorische handelingen soepel?
- **Verwachting ten aanzien van schoolbeleving:** Hoe kijkt het kind aan tegen school? Hoe snel zal het kind zich ontwikkelen? Hoe goed zal het gaan spelen? Zal het om kunnen gaan met verliezen/winnen? Zal het kind zich gaan inspannen op school?
- **Zaken rondom de leerling in ontwikkeling of in de familie, die mogelijk van belang zijn voor de leerling:** Ouders beheersen het Nederlands beperkt? Logopedie? Fysiotherapie? Gezinsgerichte ondersteuning? Medische problemen of beperkingen?
- **De verwachting die de ouder heeft in het kader van de begeleiding van het kind?** Wat denken zij dat hun kind nodig heeft om zich verder te ontwikkelen? Wat denken zij dat de school daarin kan betekenen?

Wij volgen leerlingen in onze reguliere ondersteuningscyclus middels:

- Observaties door de leerkracht en IB
- Gesprekken met ouders
- Collegiale consultaties
- Observatieprogramma KIJK
- Groepsbesprekingen met IB
- Aan het eind van de onderbouwperiode opstellen notitie beschermende en stimulerende factoren en onderwijsbehoeften in Parnassys
- Warme overdracht naar middenbouw

Bij vermoeden van een ontwikkelingsvoorsprong nemen wij de volgende signaleringslijsten af in samenspraak met ouders:

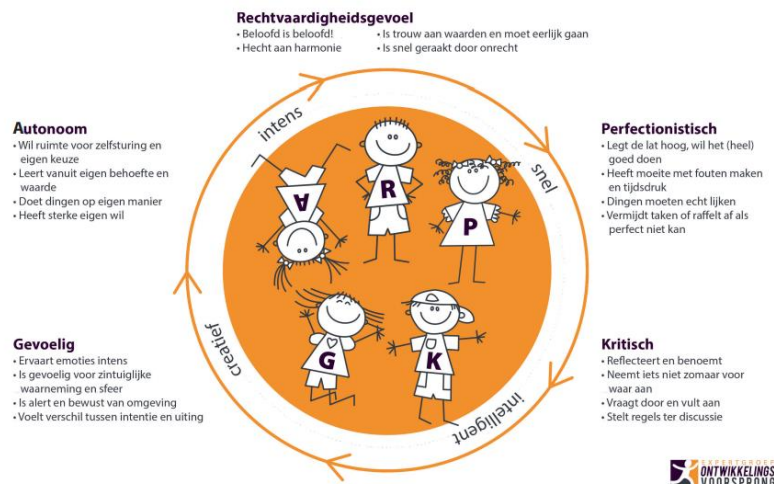
- Gesprek met ouders waarin wordt gekeken in hoeverre wat wij op school zien overeenkomt met wat er thuis speelt. Is de ontwikkeling thuis in overeenstemming met die op school? Zien wij de leerling hetzelfde? Is er sprake van meertaligheid of spelen er meer zaken rondom de opvoeding en/of ontwikkeling van de leerling?

Let op! Onderstaande vragenlijsten werken als een filter. Is er voldoende zicht? Dan kunnen er onderwijsbehoeften worden opgesteld. Zo niet? Dan kan het volgende instrument worden gekozen.

- KIJK: invullen en daarnaast [KIJK Signalen van ontwikkelingsvoorsprong](#)
- Invullen KIJK [Beslisschema Betrokkenheid](#) om het niveau van de betrokkenheid in kaart te brengen.

- [Intakevragenlijst kleuters van het SLO](#)
- Beschrijf de leerling aan de hand van de zijnskenmerken van ontwikkelingsvoorsprong, doe dit aan de hand van het onderstaande model:

Kijken achter het gedrag; zijnskenmerken bij hoogbegaafdheid

Afb. 2

- Twijfel over kenmerken van een ontwikkelingsvoorsprong? Doe het [HB-inzichtspel](#) (te vinden in het IB-kamertje). Dat geeft inzicht in alle positieve én negatieve kindkenmerken, welke leerkrachthouding daar het meest passend bij is en geeft tips voor begeleiding.
- Nog twijfel: inschakelen ComPACT-coach.
- Breed onderzoek extern.

Midden- en bovenbouw:

Wij volgen leerlingen in onze reguliere ondersteuningscyclus middels:

- Observaties door de leerkracht en IB
- CITO en LIB (betrokkenheid en welbevinden)
- Gesprekken met ouders, ook op initiatief van de ouders
- Collegiale consultaties
- Onderdelen welbevinden en betrokkenheid vanuit ZIEN
- Groepsbesprekingen met IB
- Warme overdracht bij bouwovergang
- Jaarlijks bijwerken notitie beschermende en stimulerende factoren en onderwijsbehoeften in Parnassys

Bij vermoeden van een ontwikkelingsvoorsprong/(hoog)begaafdheid nemen wij de volgende signaleringslijsten af in samenspraak met ouders:

- Gesprek met ouders waarin wordt gekeken in hoeverre wat wij op school zien overeenkomt met wat er thuis speelt. Is de ontwikkeling thuis in overeenstemming met die op school? Zien wij de leerling hetzelfde? Is er sprake van meertaligheid of spelen er meer zaken rondom de opvoeding en/of ontwikkeling van de leerling?

Let op! Onderstaande vragenlijsten werken als een filter. Is er voldoende zicht? Dan kunnen er onderwijsbehoeften worden opgesteld. Zo niet? Dan kan het volgende instrument worden gekozen.

- Groepsobservatielijst [Begaafdheid in Zicht](#). In samenspraak met IB/HB-specialist wordt deze aan het begin van het schooljaar ingevuld door de leerkracht voor leerlingen waar de onderwijsbehoeften nog niet duidelijk zijn.
- Inventariseer het executief functioneren middels de [Checklist deel 1](#) en [Checklist deel 2](#) van Breinhelden.
- Groepsobservatielijst [Begaafdheid in Zicht](#) ook door ouders in laten vullen. Afstemmingsgesprek waarbij ook IB/HB-specialist aanwezig kan zijn indien noodzakelijk.

- Beschrijf de leerling aan de hand van de zijnskenmerken van ontwikkelingsvoorsprong, doe dit aan de hand van het model Zijnskenmerken Hoogbegaafdheid (*afb. 2, jongere leerling*) of het Zijnsluik (*afb. 1, oudere leerling*).
- Twijfel over kenmerken van een ontwikkelingsvoorsprong? Doe het [HB-inzichtspel](#) (te vinden in het IB-kamertje). Dat geeft inzicht in alle positieve én negatieve kindkenmerken, welke leerkrachthouding daar het meest passend bij is en geeft tips voor begeleiding).
- Nog twijfel: inschakelen ComPACT-coach.
- Breed onderzoek extern.

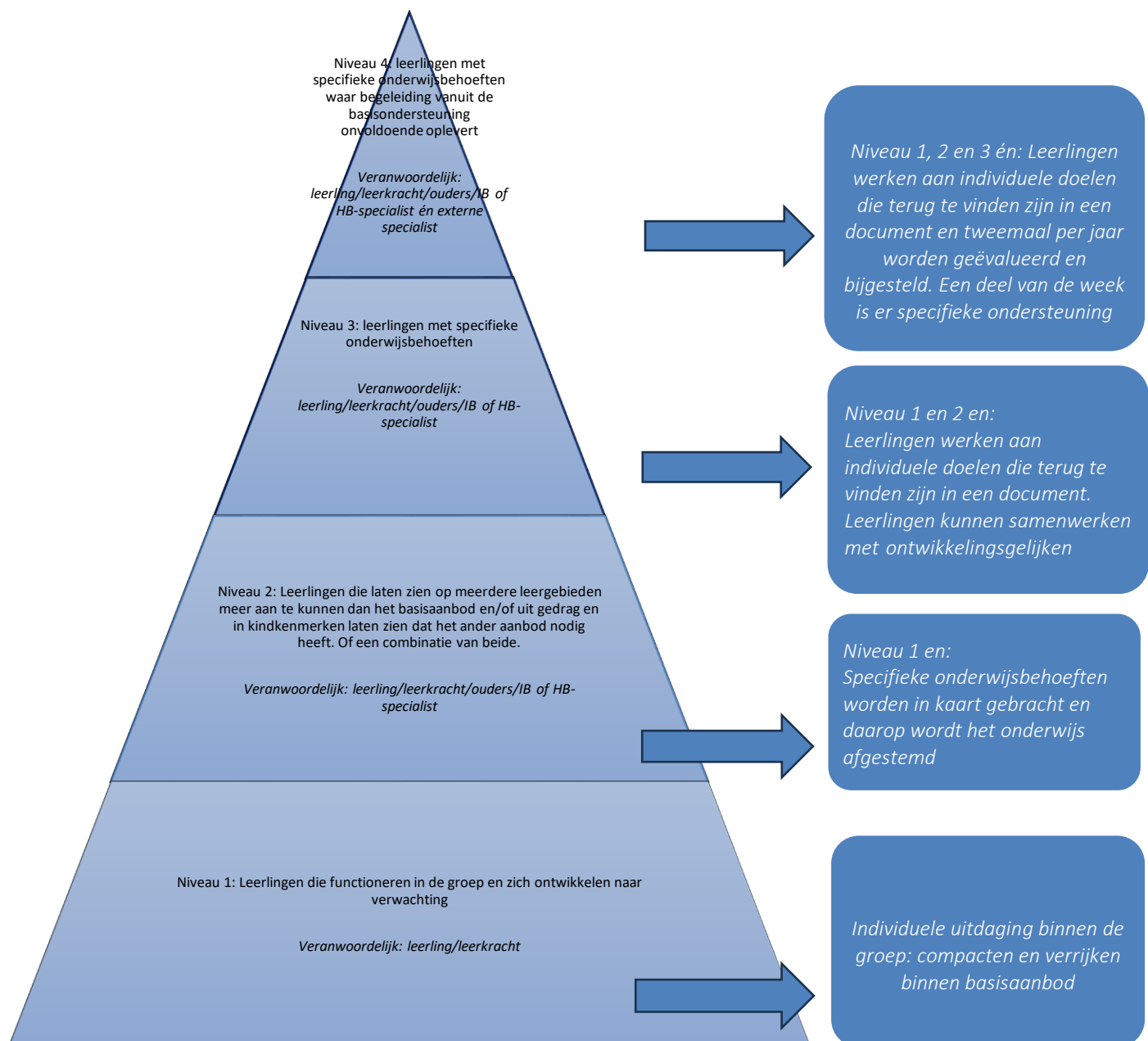
Vaststellen niveau van begeleiding

Doel: niveau van begeleiding afstemmen op de onderwijsbehoeften en zijnskenmerken van de leerling, de groep én zijn thuisomgeving. Overwegen versnellen.

De leerling wordt na de signaleringsfase ingeschaald in onderstaande ondersteuningsniveaus. De uitwerking van de diverse niveaus is te vinden in het document [Omschrijving ondersteuning HB op niveau van het SWV Rijnstreek](#)

Let op! We gaan in onze begeleiding uit van gestapelde zorg. Inschalen in een niveau betekent dus altijd ook de ondersteuning op de onderliggende niveaus aanbieden. Evaluatie vindt plaats volgens het ondersteuningsrooster.

Op niveau 4 kan er mogelijk sprake zijn van versnellen. Hoe wij omgaan met versnellen en welke stappen wij dan volgen is beschreven in de [Kwaliteitskaart doubleren en versnellen](#). Ook bij versnellen blijft de leerling dezelfde onderwijsbehoeften houden, dus het niveau van ondersteuning blijft gelijk en de ingezette onderwijsaanpassingen blijven dus gehandhaafd.

Ondersteuning op de diverse niveaus:

Niveau 1:

Leerlingen die functioneren in de groep en zich ontwikkelen naar verwachting.

Verantwoordelijk: leerling/leerkracht.

Aan de start van ieder schooljaar worden de leerlingen die nieuw in de groep komen gescreend op ontwikkelingsvoorsprong. Dit maakt onderdeel uit van de reguliere cyclus van handelingsgericht werken.

Didactiek/methodiek:

- Onderwijs wordt gegeven volgens onze visie op goed montessorionderwijs. Zie hiervoor het hoofdstuk Montessorionderwijs op de Alphense Montessorischool.
- De leerkracht biedt de lesstof gedifferentieerd aan: beperken van en differentiëren in instructie, beperken van herhalingen, gebruiken van in de methode aangeboden differentiatie, evalueren van leerproces met de leerlingen, er wordt verbredende lesstof geboden en/of projectonderwijs gegeven, verdiepende lesstof bij taal en rekenen maakt onderdeel uit van het reguliere curriculum. Er is ruimte voor zelfstandig werken en leren. Er is ruimte voor eigen creatieve inbreng en samenwerking.

Begeleiding:

- Leerlingen krijgen feedback op zowel inhoud, proces als vaardigheden.
- Er is aandacht in de groep voor leren leren.
- Leerkracht wisselt bewust in niveau van vraagstelling (Bloom).
- De leerkracht voert regelmatig gesprekken met de leerling om samen te denken over leerdoelen en vorderingen.
- Het verrijkingswerk wordt ook beoordeeld en wordt in het verslag omschreven.
- Ouders zijn op de hoogte via verslagen en tienminutengesprekken.

Niveau 2:

Leerlingen die laten zien op meerdere leergebieden meer aan te kunnen dan het basisaanbod en/of uit gedrag en in kindkenmerken laten zien dat het ander aanbod nodig heeft. Of een combinatie van beide.

Verantwoordelijk: leerling/leerkracht/ouders/IB of HB-specialist

Didactiek/methodiek:

- De leerling wordt meegenomen bij het bepalen van de lesstof d.m.v. gesprekken.
- Er wordt gerichte begeleiding geboden in metavaardigheden: executieve vaardigheden, planningsvaardigheden, leren leren, studievaardigheden, sociaal emotionele vaardigheden, veerkracht Growth mindset m.b.v. Breinhelden.
- Leerlingen krijgen feedback op zowel inhoud, proces en vaardigheden.
- Minimaal bij de vakken Rekenen en Taal vindt Compacten (tot 25%) van instructie en verwerking plaats. Eventuele hiaten worden geïnventariseerd en opgenomen in het programma.
- De leerkrachten stellen bewust hogere orde denkragen bij de leerlingen die dat aankunnen.
- Het aanbieden van verrijkende lesstof, die beroep doet op hogere orde denken middels verrijksuitgaven of eigen uitdagende opdrachten.

Begeleiding:

- De leerkracht biedt de lesstof gedifferentieerd aan. Dit houdt onder andere in: beperken van instructie en herhalingen.
- Verrijkende lesstof, die beroep doet op hogere orde denken middels verrijksuitgaven of eigen uitdagende opdrachten, maakt structureel onderdeel uit van de dagtaak van de leerling en wordt ook geëvalueerd.
- Verdiepende lesstof bij taal en rekenen maakt onderdeel uit van het reguliere curriculum.

Niveau 3:

Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.

Verantwoordelijk: leerling/leerkracht/ouders/IB of HB-specialist

Er is een voorziening, waarbij HB leerlingen in contact komen met gelijkgestemden/ ontwikkelingsgelijken: leerlingen nemen deel aan de lessen Rekentijgers op de woensdag, daarnaast kunnen zij (groepsoverstijgend) samenwerken.

Didactiek/methodiek:

Niveau 1 en 2 en daarbij is er specifieke aandacht voor:

- Leren leren, met het ontwikkelen van executieve functies als uitgangspunt.
- De onderwerpen worden met name topdown aangeboden: beginnend vanuit thema of kwestie en dan onderzoekend leren.
- Leerstof wordt aangeboden vanuit meta-cognitief niveau.
- Stimuleren van het Leren Leren

Begeleiding:

- Leerlijnen worden vooraf getoetst, zodat hiaten effectief kunnen worden aangepakt.
- De leerling heeft extra ondersteuning/zorg nodig, dus er wordt een plan van aanpak geschreven (zelfde als voor andere zorgleerlingen).
- Een OPP kan worden gestart.

Niveau 4:

Leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften waar begeleiding vanuit de basisondersteuning onvoldoende oplevert

Verantwoordelijk: leerling/leerkracht/ouders/IB of HB-specialist/externe deskundige.

Er wordt curatief gewerkt aan IIn die onderpresteren, dreigen vast te lopen, traumatische ervaringen hebben of beperkingen die ze belemmeren om een reguliere schoolgang te doorlopen (denk aan voor leerlingen met ernstige motivatieproblemen, ernstig onderpresteren en mogelijk gedragsproblemen). Hiervoor wordt individuele ondersteuning ingezet.

Er zijn (bovenschoolse) mogelijkheden en/of voorzieningen voor dubbel-bijzondere leerlingen.

Didactiek/methodiek:

Niveau 1, 2 en 3 en daarbij:

- Er wordt gewerkt volgens een OPP
- Er is individuele aandacht voor leergesprekken.

Begeleiding:

Op individuele leerdoelen en OPP afgesteld en geëvalueerd mét de leerling en de ouders.

In te zetten materialen en maatregelen

Niveau 1:

- Zie hoofdstuk 'Montessorionderwijs op de Alphense Montessorischool'
- Creëer opdrachten en lessen die:
 - Aansluiten bij de belevingswereld van leerlingen
 - Aanzetten tot meer eigen creativiteit en andersom denken
 - Voldoende open-einde vragen bevatten
 - Een hoger abstractieniveau bevatten
 - Meer complexiteit bevatten
 - Stimuleren tot eigen onderzoek en ontwerp
 - Voldoende reflectie uitlokken
 - Een beroep doen op meta-cognitieve vaardigheden
 - Waarbij niet slechts één antwoord of oplossing goed is
 - Falen en opnieuw proberen worden gestimuleerd
 - Kinderen ook van elkaar kunnen leren
 - Interesse en iets tot een goed einde willen brengen hand in hand gaan.

(Mariëtte Walma- van der Molen, 2019, [Talenten Voeden](#))
- [Denksleutels](#)
- Verdiepende opdrachten met montessorimaterialen of moeilijkere opdrachten uit methodes
- Kosmische vragen beantwoorden mbv paraplu met de tien Vakdomeinen [Taxonomie van Bloom](#), gebruikmakend van de [Leerlijn Onderzoeksvaardigheden](#) (Handleiding [Met de leerlijn aan de slag](#))
- Raadsel van de dag, vraag van de dag, vraag voor morgen, [Raadsel van de week](#)
- Filosoferen aan de hand van Praatprikkel (doosje in de IB-kast) of vanuit [sharepoint](#). Droomkaartjes (IB-kast), Filosoferen met groep 4.
- Spellen die een beroep doen op creatief denken als schaken, Stratego, Weerwolven, schaken, dammen (zie ook kast uitdaging bij IB)
- Gerichte opdrachten met (Technisch) lego, KNEX, knikkerbaan, Kapla
- Cartoons tekenen, Animatie tekenen (IB-kast)
- Outside the Box klassikaal inzetten (IB-kast en Sharepoint)
- Actief leren lezen verrijksdoeboek middenbouw groep 5
- Op weg naar het VO voor eind groep 8, deel 1 en 2
- [Taalboekje Radboud Universiteit](#)

Niveau 2:

- Compacten doe je door de leerdoelen te checken op beheersing. Een leerdoel is beheerst wanneer de leerling dit in vlot tempo kan bewijzen door uitleggen/laten zien. Beheerste doelen worden geschrapt. De overige doelen kunnen gecompact aangeboden worden door (minimaal) 25% van de inoefening te schrappen.
- Wordt de lesstof compact aangeboden, dan wordt er ook verrijkt/verbreed. Vervangende lesstof wordt dus aangeboden.
- Het kan zijn dat er sprake is van een grote voorsprong op één vakgebied. Dan dit alleen compacten en verrijken/verbreden.
- Is de leerling versneld? Dan blijft de behoefte om de leerstof snel op te nemen bestaan, dus gelijk compacten en verbreden/versnellen blijven aanbieden. Tevens doelen die nog niet voldoende beheerst zijn opnemen in leerprogramma. Zie [Kwaliteitskaart doubleren en versnellen](#).
- Executieve functies begeleiden met programma Breinhelden, ook remediërend programma en informatie voor ouders aanwezig. [Tijljijs Trainen van executieve vaardigheden voor dagelijkse aanpak](#) in de klas en thuis. Zie verder [Kwaliteitskaart Executieve Functies](#)
- Rekentijgers, met gerichte instructie
- Puzzelboekjes
- Logische Breinrakers Small t/m XL
- Dammen, ontdek het zelf (kopie maken IB-kast)
- Outside the Box in kleine groep inzetten (IB-kast en Sharepoint)

- Sudoku groep 4/5 (IB-kast)
- Sudoku voor Kids deel 1 en 2 (IB-kast)
- Huzzels (Boek en kopieerbladen IB-kast en Sharepoint)
- Reis om de Wereld groep 5 t/m 8
- Denkwijz Sprookjes en Fabels groep 5 t/m 8
- Denkwijz Literatuur en creatief schrijven, bovenbouw
- Engelse Puzzels 1 en 2, bovenbouw
- Geschiedenis puzzels deel 1, bovenbouw
- Topklassers Wiskunde, bovenbouw
- Topklassers culturen verweg en dichtbij, bpvrnbouw
- Topklassers Sterrenkunde, bovenbouw
- Topklassers Biologie, bovenbouw
- Topklassers Scheikunde, bovenbouw
- Vooruit, leerspelletjes voor de onderbouw

Niveau 3:

- Kennis over executieve functies verbreden in combinatie met kennis over het brein kan met Breinsleutels voor het jonge kind of Breingeheimen (orthotheek). Zie verder [Kwaliteitskaart Executieve functies](#).
- Leerlijn [Leren Leren](#) CED groep.
- [Doelen en vaardighedenlijst](#) van het SLO.
- [Gespreksplaten om doelen te stellen, jezelf te leren kennen en de leerling beter te begrijpen](#) van het SLO.
- Werkboek Growth en Fixed mindset (IB-kast)
- Themaboek Vooruit Taal (IB-kast)
- Geheimschrift, wisschrift 5, kopiëren uit IB-kast)
- Outside the Box met gerichte opdracht in kleine groep inzetten (IB-kast en Sharepoint)
- Rekentijgers, deelname aan intensieve groep
- Vooruit Creatief Denken

Niveau 4:

- Zie niveau 3, met OOP
- Opdrachten uit Vooruit (IB-kast)